

SCHETSONTWERP CROMVLIETPARK

BURO
SANT
EN
CO

landschapsarchitectuur

CROMVLIETPARK

21-11-2017

Buro Sant en Co

Edwin Santhagens
Stephen Tas
Nicole van Roij
Emmelie van Ommen
Despina Sapoutzi
Alexandre Parente

BINK36 / Unit M3.55
Binckhorstlaan 36
2516 BE Den Haag
T 070 3463786
W www.santenco.nl
E buro@santenco.nl

De Wijde Blik

B U R O
S A N T
E N
C O

De Wijde
 Blik

In opdracht van:

Gemeente Den Haag
Postbus 12 600
2500 DJ Den Haag
T +31 70 353 30 00
W www.denhaag.nl/nl.htm

Inhoudsopgave

1 Inleiding

1.1 Opdracht en bestaande visie.....	6
1.2 Samen met de buurt.....	8
1.3 Bestaande kwaliteiten en knelpunten gebied.....	11

2 Analyse

2.1 Historische ontwikkeling.....	12
2.2 Vigerende plannen.....	13
2.3 Wijkstructuur.....	14

3 Kansenkaart

3.1 Kansen in het participatieproces.....	16
3.2 Drie varianten.....	18

4 Inpassingsvisie

4.1 Visie.....	22
4.2 Ruimtelijke en esthetische uitgangspunten.....	24
2.3 Vlekkenplan.....	26

5 Schetsontwerp

5.1 Het plan.....	30
5.2 Plan onderdelen.....	34

6 Aanbevelingen VO41

Bijlagen

- Plankaart A3

VOORWOORD

Het Cromvlietplein in Molenwijk is aan vernieuwing toe. Op het eerste gezicht is het een prima plek in de wijk, met koeien, volkstuintjes en speelgelegenheid, die intensief gebruikt wordt. Het park wordt door de bewoners goed gewaardeerd en op de vraag of er iets zou kunnen veranderen is het antwoord steevast: 'Het is goed zo, we hebben hooguit enkele picknickbanken en een afdak nodig'. Tegelijkertijd oogt het gebied grauw, met veel hekken en brede stenige stoepen. Bovenal is het plein tot de rand toe vol geprogrammeerd en daardoor ontoegankelijk. De vraag die wij de mensen voor hebben gelegd is: 'waar is het park?'.

1 INLEIDING

Cromvlietpark 2017

Cromvlietpark 1983 (Haagse Beeldbank)

1.1 Opdracht en bestaande visie

Stadsdeel Laak heeft de bestuurlijke opdracht gekregen van wethouder Rabin Baldewsingh om een groots wijkpark met landelijke allure in Molenwijk rond het Cromvlietplein e.o. te realiseren. De ambitie van de gemeente Den Haag is om de wijkconomie, het imago en de uitstraling van de wijk een 'boost' te geven. Het doel van de aanleg van het Wijkpark Cromvlietplein is dat het als vliegwiel zal werken voor heel Molenwijk. Het park verbindt zich met de wijk. De vernieuwing zal leiden tot een podium voor de wijk. Hier kunnen (culturele) activiteiten en evenementen plaatsvinden ter versterking van de sociale cohesie, eigenaarschap en werkgelegenheid (synergie). Een wijkpark bedacht en gebouwd door en voor bewoners en ondernemers uit Laak. Bij dit project blijkt participatie onmisbaar.

Buro Sant en Co is gevraagd een inpassingsvisie voor het park in Molenwijk, het esthetisch programma van eisen en een schetsontwerp voor het Cromvlietplein te vervaardigen samen met de bewoners. Het werkgebied is de openbare ruimte van heel Molenwijk, globaal van de Noordpolderkade over de gehele lengte tot aan de Trekvliet tussen de Laakkade en de Ketelstraat.

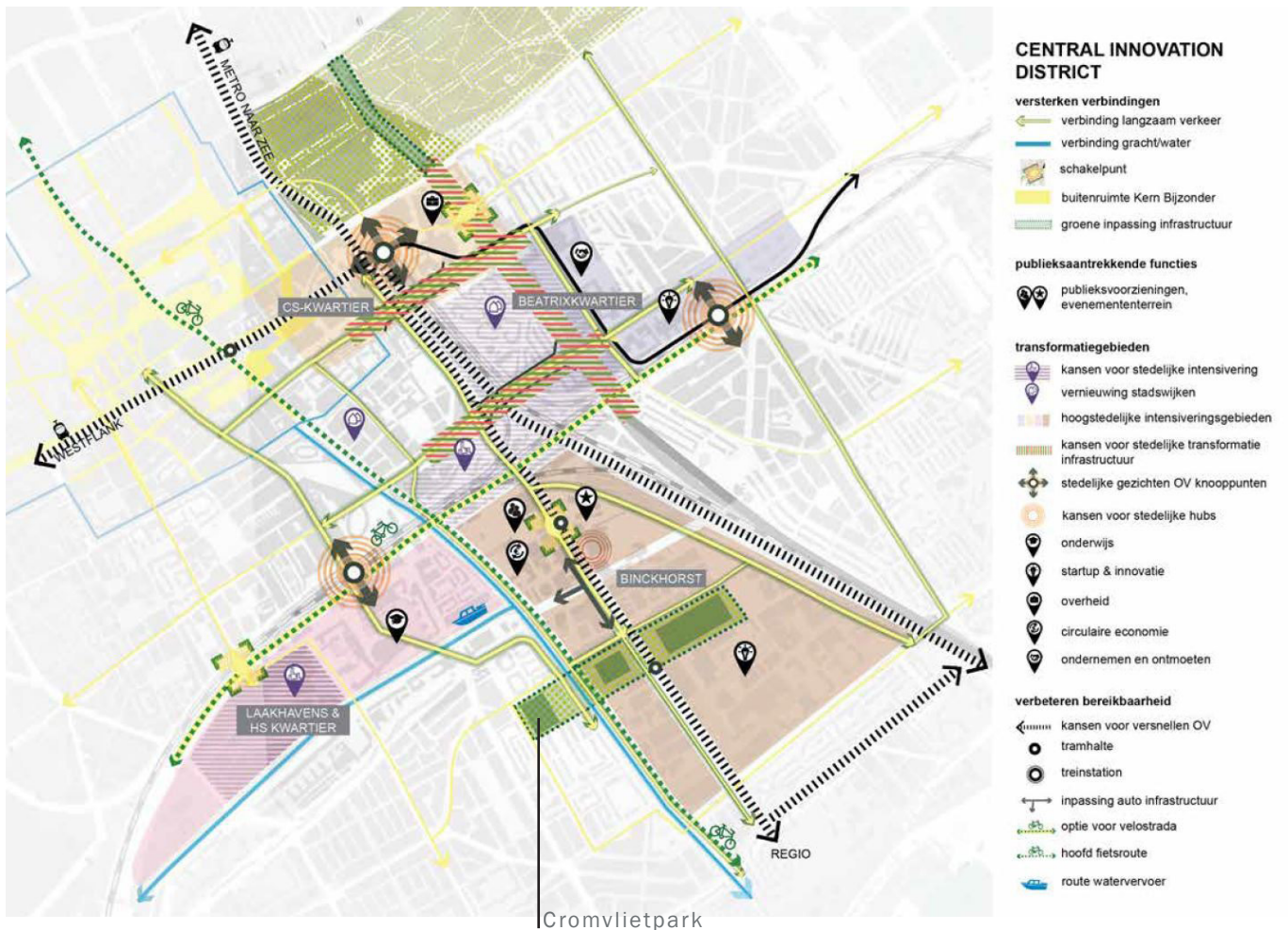
Het plangebied vormt het huidige groengebied van het Cromvlietpark, maximaal van gevel tot gevel tussen de bebouwing aan de Draaistraat, het Cromvlietplein, de Stuwstraat-Schoeplaan en de Noordpolderkade.

Noordpolderkade 2017

Trekvliet 1848 (Haagse Beeldbank)

Agenda Ruimte voor de Stad: visie stationsgebied (Gemeente Den Haag, 2016)

Interesse opwekken

In gesprek met gebruikers van het park

1.2 Samen met de buurt

Het schetsontwerp is ontwikkeld samen met de bewoners van de Molenwijk. Buro Sant en Co is samen met De Wijde Blik de wijk in gegaan voor een intensief participatietraject. Dit is gedaan door de bewoners aan te spreken, het bezoeken van buurtactiviteiten, buurtverenigingen, scholen en wandelen in de wijk. Via bewonersavonden werd informatie uitgewisseld met bewoners in de speciaal hiervoor ingerichte Keet. Bij verschillende schetsmodellen en een maquette, met papier en stiften bij de hand, vonden gesprekken en uitwisselingen van ideeën voor verbetering plaats. De contactmomenten hebben waardevolle informatie opgeleverd. De discussie is de naamgeving van het park: Park Cromvliet bestaat al en ligt niet ver van deze plek, Wijkpark Cromvliet is wel goed, maar klinkt niet pakkend, door kinderen werd Molenpark geopperd. In het ontwerpproces dat volgt op het SO zou de naamgeving wel eens een korte prijsvraag waard zijn. De bewoners waren eerst terughoudend ten opzichte van vernieuwing, maar verder in het participatieproces is er een duidelijke voorkeur voor vernieuwing: een plan dat het park volledig op de kop gooit! Er leeft bij de bewoners in ieder geval de behoefte om

de kwaliteit van de leefbaarheid te verbeteren. Het publiek was vooral geïnteresseerd vanwege de aandacht die er voor hun omgeving was. Het bezig zijn met dit participatie project zorgt voor verbinding binnen de wijk.

De resultaten van het participatieproces zijn gebundeld tot dit schetsontwerp voor het Wijkpark Cromvliet. Het schetsontwerp is hiermee een droom, wens of verbeelding van wat de bewoners voor ogen hebben. Het gewenste programma is globaal ingepast zodat er in de VO- en DO-fase ruimte is tot nadere uitwerking. Eerst wordt ingegaan op de inpassingsvisie met korte schets over de historie, vigerende plannen en analyse van de huidige situatie. Vervolgens staan we stil bij het programma dat is opgehaald en de modellen die zijn gekozen. Tenslotte wordt het gekozen SO model toegelicht met verbeelding en referenties. Als bijlage zijn o.a. alle opgehaalde ideeën toegevoegd.

Kwaliteiten

Koeien in het park

Educatieve activiteiten

Waterrijke omgeving

Spelen voor kinderen

Ontwikkeling langs de Trekvliet

Historische elementen: De Laakmolen

Knelpunten

Het park is niet doorgankelijk
waardoor er weinig samenhang is met de wijk

Harde uitstraling

Veel verharding door breed vormgegeven straten

Onbenutte singel oever

Afval op de straat

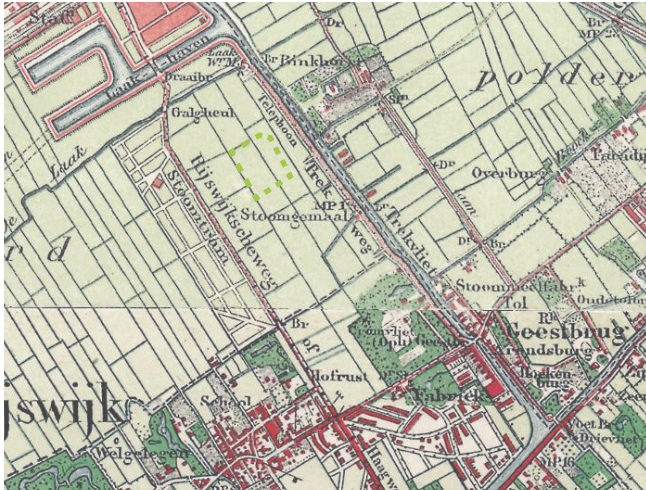
Geen doorlopende groenstructuur,
bijvoorbeeld naar het Ketelveld

1.3 Bestaande kwaliteiten en knelpunten

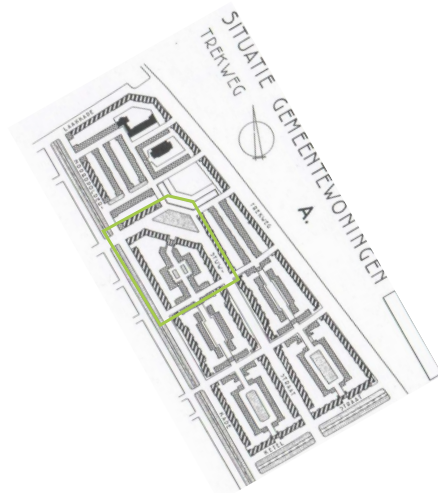
Het huidige plangebied ademt de sfeer van een pragmatisch ingevuld stedelijk gebied. Het is een parkachtig gebied met tal van leuke invullingen, gelegen in een stedelijke, multiculturele buurt met een hoge dichtheid. Ondanks de aanwezigheid van een veelheid aan functies blijft het Cromvlietpark niet op je netvlies hangen. Dit wordt veroorzaakt door de statische rechthoekige opzet, veelheid en grauwheid van de verharding, de brede straten rondom, de dominantie van de hekken en het monofunctionele karakter van de programmering van het park. Dit zorgt ervoor dat het park weinig uitnodigend is. Het oorspronkelijke polderlandschap is nauwelijks waarneembaar omdat het gehele terrein is opgehoogd met zand waardoor de watergangen diep zijn komen te liggen en nauwelijks een rol spelen in de beleving. Maar ook de molen en de Trekvliet zijn ondanks de nabijheid niet waarneembaar.

Het Cromvlietpark is eerder een barrière in de wijk dan een verbinding. Een wandeling door het park is nauwelijks mogelijk. De bewandelbare parkruimte is slechts een rand rondom de afgerasterde stadsboerderij en nutstuinen. Je loopt vooral ergens omheen en daarmee ben je eerder in de berm van het omliggende wegennet dan in een park. Een centraal parkhart, waar verblijven en ontmoeten centraal staat, ontbreekt. De veelheid aan losse programma onderdelen is niet meer dan de som der delen. De stadsboerderij en de nutstuinen vervullen een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie maar zijn tegelijkertijd onderdeel van het ruimtelijk probleem. Ze nemen relatief veel afgebakende ruimte in waardoor er weinig plek is voor echt collectief parkgebruik.

2 ANALYSE

Molenwijk 1900 (Topotijdreis)

Molenwijk 1939 (P. Bakker Schut)

2.1 Historische ontwikkeling

Het gebied is van oorsprong een laagveengebied. Het is ontgonnen vanaf de Heerenweg/ Geestenburgweg Rijswijk en vanaf de Hoefkade met de Laak of Molensloot (nu Laakkade) als laagste punt. Aan het eind van de Molensloot staat nog steeds de Laakmolen.

Molenwijk, naar de Laakmolen en de Molensloot, is een uitbreidingswijk bedacht door Berlage (1915) en uitgetekend door architect K.P.C. de Bazel (1922). Het ademde de atmosfeer van een tuindorp en is vergelijkbaar met uitbreidingen als Duindorp met kenmerkende onderdoorgangen en binnenhofjes.

De oorspronkelijke bewoners zijn in de jaren '60 op pensioengerechtigde leeftijd, hun kinderen zijn uitgevlogen o.a. naar Zoetermeer. Vanaf dit moment ontstaat leegstand, de relatief kleine woningen worden betrokken door mensen vanuit de hele wereld van Schilderswijk tot Suriname. De huurwoningen hebben ook te kampen met achterstallig onderhoud. Vanuit de wijk is de wens gekomen tot vernieuwing en er is samen met de buurt aan getekend. In de jaren '80 is de wijk zo grondig vernieuwd dat er weinig van de oorspronkelijke bebouwing is blijven staan. Het

Cromvlietpark is ontstaan door het weglaten van een bouwblok, zie afbeelding *Molenwijk 1939*. Het is aangelegd als groen hart van de wijk waarop geschaatst werd in de winter. 15 jaar geleden is er op de open ruimte de kinderboerderij geplaatst. Daarna zijn er volkstuinten aan toegevoegd. Recentelijk zijn er bouwblokken vernieuwd, koopwoningen toegevoegd en is voor de kleintjes een speelplek gerealiseerd in de beëindiging van de Schoeplaan.

Molenwijk is ondanks de ontwikkelingen een eiland in de stad gebleven met een bevolking die zich echt Molenwijker voelt. De wijk is multicultureel van samenstelling en kent een grote diversiteit aan instellingen en activiteiten die in de wijk actief zijn.

Interessante plekken en routes rondom de wijk

2.2 Vigerende plannen

Molenwijk ligt tegen het 'centrale innovatie district' aan en wordt vooral aangegeven in relatie tot het verbeteren van de langzame verkeersontsluiting met de binnenstad, de waterverbinding met de stad en het koppelen van het Cromvlietpark met de Binckhorst. De Binckhorst is in ontwikkeling, woningbouw zal verder worden ontwikkeld langs de Trekvljet.

Het beleid voor Molenwijk is gericht op het verbeteren van de economische situatie in de wijk, waar het werkloosheidscijfer relatief hoog ligt.

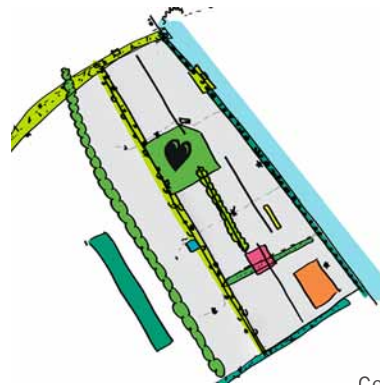
Aandachtspunten uit Agenda Ruimte voor de Stad:

- De pijlen worden gericht op het ontwikkelen van een duurzame, groene leefomgeving.
- De Laakkade vormt een ecologische drager in de stad, de Noordpolderkade sluit hier op aan.
- De Noordpolderkade vormt een belangrijke corridor voor vleermuizen, obstakels in deze route moeten worden vermeden.

2.3 Wijkstructuur

De wijk ligt centraal, dicht tegen het stadscentrum en in de buurt van de Vliet als groene recreatieve route. De stedenbouwkundige opzet van de wijk kenmerkt zich door enkele heldere hoofdlijnen: Rijswijkse weg als historische lijn, Noordpolderkade als landschappelijk relict en Trekvliet als historische structuur. Binnen deze structuur is er een woonerven situatie ontworpen die weinig structuur heeft. Er zijn enkele interne assen, zoals de Schoelaan met zijn stevige groene structuur, die opvallend zijn. De woonblokken verspringen en de woonerfsituaties en het eenrichtingsverkeer zorgen voor een doolhof gevoel. Door de onlogische opzet van de wijk ontbreekt er een duidelijke routing. De straten zijn ingericht op de auto, ondanks de woonerf inrichting domineren de haaksgeparkeerde auto's het beeld. Een aantal straten zijn breed vormgegeven (o.a. voor het haaksparkeren) en nodigen uit tot snel rijden. De materialisatie is onduidelijk: rijbanen van asfalt, betonklinkers, baksteen en zelfs betontegels. Dit komt de verkeersveiligheid niet ten goede! Tegelijkertijd is er relatief veel verharding en dat geeft de wijk een grauwe uitstraling. Groen speelt alleen een rol in de grotere structuren zoals de

Trekvliet, Noordpolderkade en het Cromvlietpark. Daarnaast liggen de verschillende groen- en recreatiefuncties zoals Cromvlietpark, Ketelveld en Trekvlietkade los van elkaar en versterken elkaar niet. Of zij hebben een geheel onduidelijk gebruiksfunctie zoals het pleintje voor de school de Baanbreker. Door zijn stenige oppervlakte en het beperkte aanbod van groen is de wijk matig klimaatbestendig. Er ontbreekt ruimte voor regenwateropvang en er mist beperking van hittestress door gebrek aan groen of juist ongunstige plaatsing van bomen. De wijk kent wel een ecologische structuur die ruimte biedt aan vleermuizen en vogelsoorten als Spreeuw, Kauw en Huismus. Deze stadsnatuur kan worden versterkt!

Concept structuur Molenwijk

Trekvljet zorgt voor gezonde structuur in de wijk

Ketelveld; hoge groenwaliteit en attractieve speelvoorziening

Overmaat aan verharding beïnvloedt
klimaatbestendigheid negatief

Interne as met stevige groene structuur, Schoeplaan, 2017

Onnodig te brede straten, verspilling ruimte, te veel verharding (Google maps 2017)

3 KANSENKAART

3.1 Kansen in het participatieproces

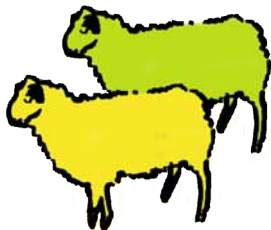

In het schetsontwerptraject zijn we de wijk in gegaan voor een intensief participatietraject. De contactmomenten hebben waardevolle informatie opgeleverd.

We zijn niet blanco begonnen, er was al heel wat informatie opgehaald door Cora Gijsweit eerder dit jaar. Dit is gebundeld in een soort wolk van gewenste functies en ideeën. Als bijlage is de lijst van ideeën toegevoegd in dit document. In ons schetsontwerp hebben we de wensenwolk besproken en onderzocht op belangrijkheid. Niet alles dat gewenst is past nu eenmaal in het plan. Het participatieproces was er ook om gericht keuzes te maken en voor te leggen aan de bewoners.

De meest belangrijke aandachtspunten zijn:

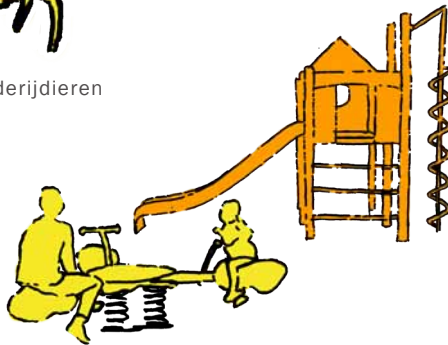
- Het behouden van de kinderboerderij, het is er ruim, rustig en groen, de dieren zijn attractief en de boerderij heeft een belangrijke educatieve waarde.
- Meer speelgelegenheid met meer uitdaging, er ontbreekt nu ook speelgelegenheid voor de wat oudere kinderen (tussen 8 en 12).
- De volkstuinten zijn wel aardig, maar zien er in de winter en voorjaar niet uit, deze mogen wel wat kleiner.
- De verbinding met het Ketelveld ontbreekt, we willen graag een groene en veilige verbinding tussen beide.
- Er missen duidelijke entrees van het park.
- Een verbinding met de Binckhorst, naar Capriole en het Kasteel.
- Er ontbreken picknick tafels en banken waar lekker op kan worden gezeten, er is weinig zitgelegenheid.
- De zitplekken zijn snel vies door mensen die zonnepitschillen uitspugen. Meer afvalbakken.
- We willen graag in de schaduw en droog kunnen zitten, we willen iets overdekt hebben.
- Verkeersveiligheid, de kinderen rennen nu vanaf het speelveld de straat op, graag afschermen met bijvoorbeeld een hek.
- De bal vliegt steeds uit het voetbalveld, graag een kooi met net.
- Kunstgras in de kooi, want we vallen vaak hard op de stenen.

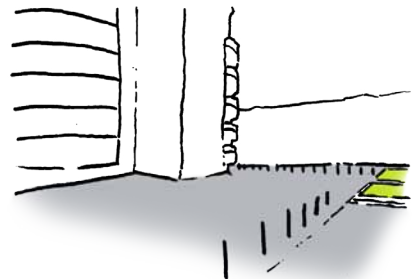
Behouden van boerderijdieren

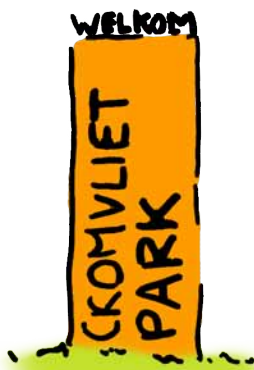
Buurttuinen zijn goed maar nemen veel oppervlakte in beslag

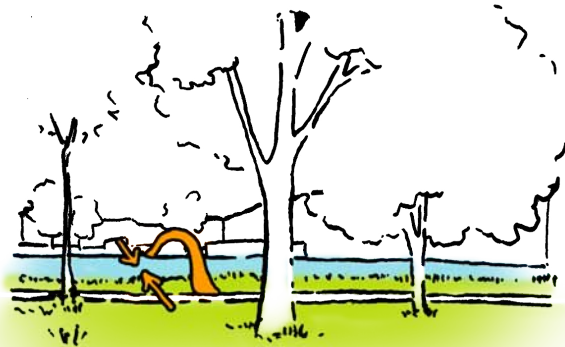
Meer speeltoestellen voor jong en oud

Verbinding Cromvlietpark met het Ketelveld via de Schoeplaan maken.

Duidelijke park entrees

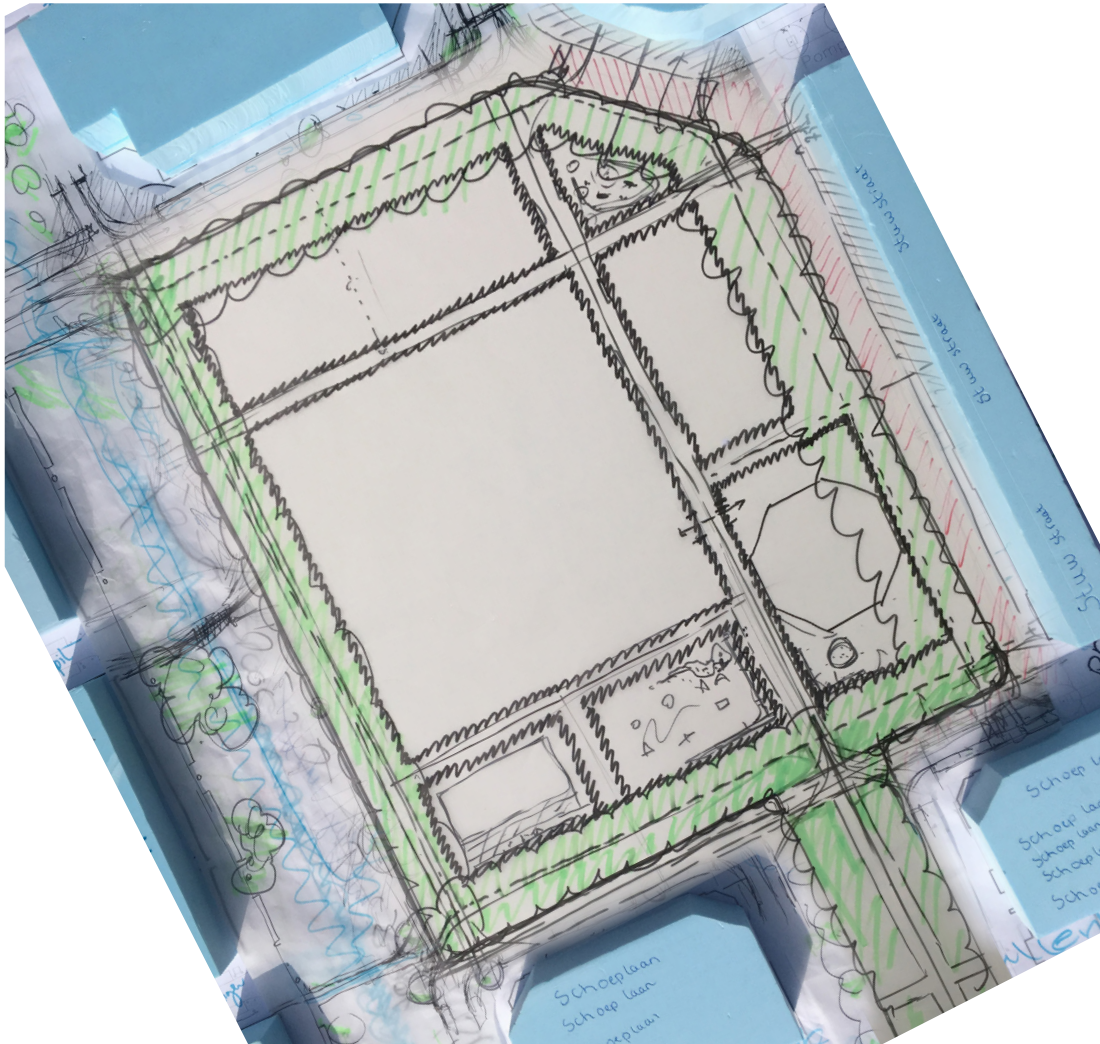
Verbinding met ontwikkeling Binckhorst

Open park ruimte met zitplekken

Meer afvalbakken

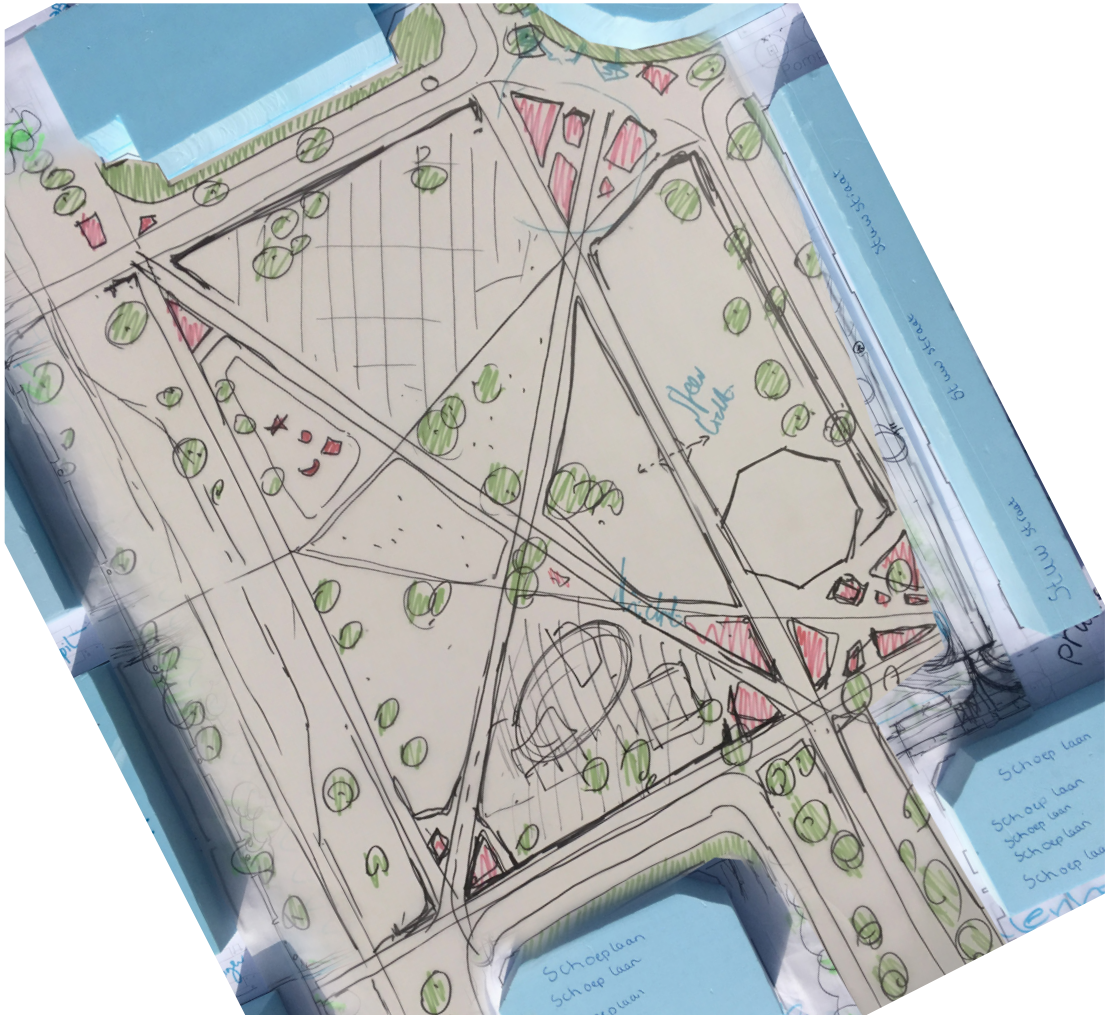

3.2 Drie varianten

Tijdens het proces hebben we op schetsen gemaakt op basis van de wensen en onze eigen analyse. Hiermee wilden we de buurt verder prikkelen over hoe hun park er uit zou kunnen zien. We stelden de vraag: 'Dit is het Cromvlietpark. Waar is het park?' Het huidige park of parkgevoel is marginaal en wordt door de mensen vooral in de randen beleefd. Middels een maquette en schetsen in de maquette hebben de mensen drie varianten voorgelegd: variant één is gebaseerd op behoud, variant twee die dwars verbindingen legt en variant drie die een parkhart maakt. De drie varianten onderzoeken hoe het gewenste programma op een andere plek kan worden bedacht waardoor er wel een park kan ontstaan.

Variant: Orthogonaal

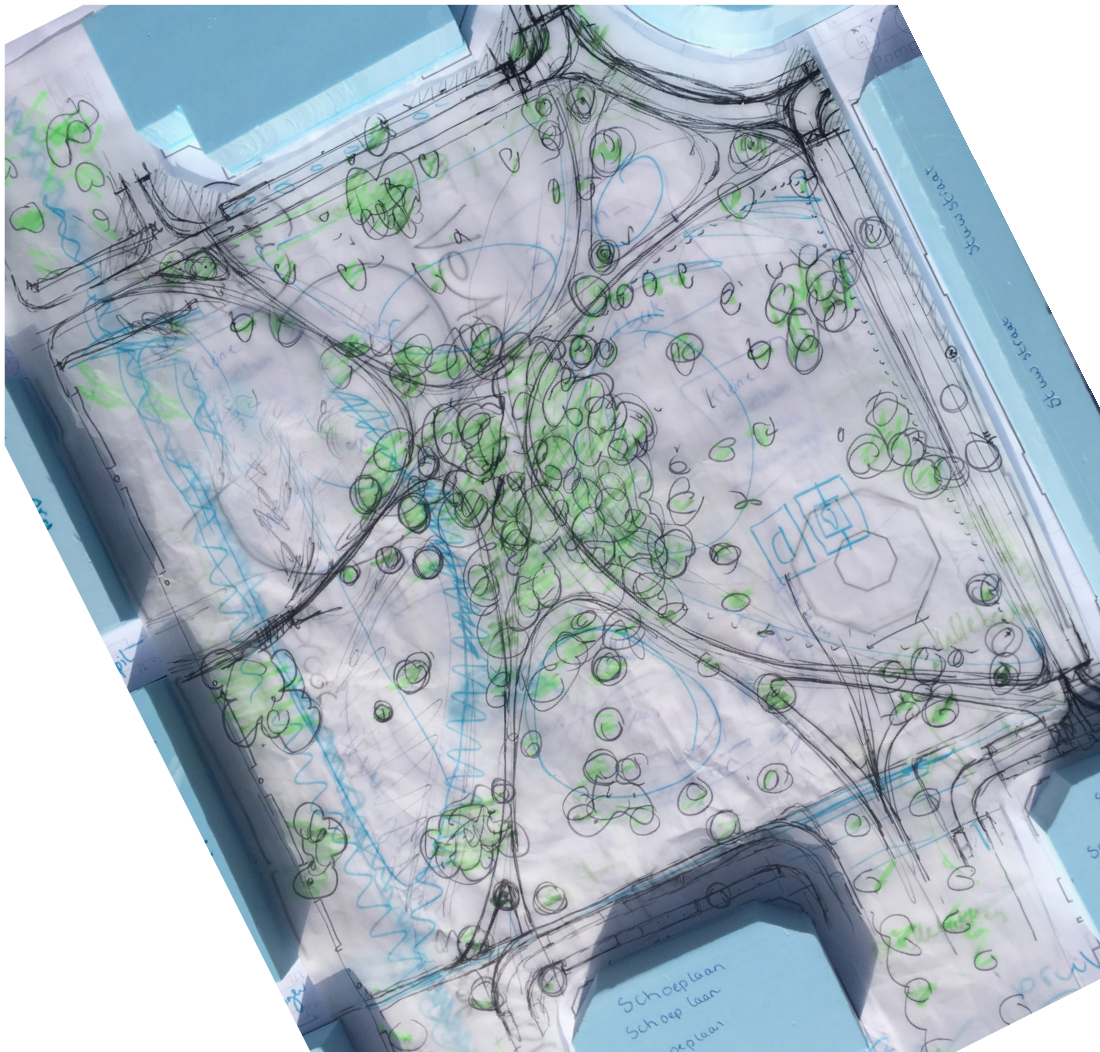
Gaat uit van het versterken van de bestaande groenstructuur en het behoud van het bestaande programma. Een fijnmazig netwerk van paden komt voort uit de structuur van de wijk. De paden zorgen er voor dat het programma beleefbaar wordt. Hagen (ipv hekken) geven het park een groenere uitstraling. Er is ruimte voor ontmoeting bijvoorbeeld tegenover het wijkcentrum. De mensen vinden dit een prima plan, maar vonden wel dat je door de rechte lijnen snel het park uit bent.

Variant: Diagonaal

Dit model gaat uit van het doorzetten van de orthogonale padenstructuur uit de wijk en er wordt een kruis van paden aan toegevoegd. Het park wordt een verzameling scherven. De entrees worden verbijzonderd met bloeiende scherven en zitranden voor ontmoeting. Het bestaande programma wordt verschoven. De kinderboerderij krijgt twee losse velden en het spelen wordt uit elkaar gehaald. Centraal is er ruimte voor een multifunctioneel grasveldje met losse bomen. De boomstructuur wordt los gestrooid. De rijbaan hebben we versmald en aan de zijde van de woningen voortuinen toegevoegd. De mensen

zijn hier het minst enthousiast over. Het kruis van paden wordt wel positief ontvangen. Maar de bewoners vinden de paden te recht, je loopt zo het park uit en de scherven zijn te veel losse objecten, dat vormt geen park. Het idee van voortuinen is gemengd ontvangen. Het versmallen van de rijbaan komt ongelovig over, maar wordt wel als echte verbetering gezien.

Variante: Gebogen lijnen

Dit model zet in op het maken van alleen kruisende paden van de ene hoek van het park naar de andere en tegelijkertijd zet het model in op een park van gevel tot gevel waar de Noordpolderkade ook onderdeel is van het park. In dit model is de rijbaan versmald getekend en opgeschoven richting de gevels zodat het areaal wordt vergroot. De bewoners omarmden dit model, hierover werd bijna iedereen enthousiast, omdat dit plan het gewenste programma behoudt en combineert met een parkbeleving die ruimte biedt aan ontmoeting. Vanuit de bewoners kwam ook het

voorstel om de kinderboerderij te verplaatsen naar de Noordpolderkade met water rondom. Minder enthousiast was men over de bomen in het midden. Het versmallen van de rijbaan komt ongelovig over, maar wordt wel als een echte verbetering gezien. Het park en het groen nemen toe.

Conclusie

Ondanks de houding van de meeste mensen in het begin, 'laat maar zo als het is, het is al enorm verbeterd, we missen hooguit nog wat picknick banken', wordt er uiteindelijk toch het meest enthousiast gereageerd op een totale vernieuwing van het park. We zijn met het model 'Gebogen lijnen' aan de slag gegaan, hier waren de bewoners het meest enthousiast over.

De wensen van de bewoners hebben we omgezet in heldere aandachtspunten:

- Uitgaan van lijnen die er voor zorgen dat je niet meteen het park uit kijkt en uit loopt.
- Ruimte om te ontmoeten.
- Goede verbinding met alle omliggende straten.
- Een smallere rijbaan zorgt voor veilige en herkenbare oversteekpunten die ook comfortabel zijn voor rolstoelen.
- Verbetering van de groenstructuur, bomen mogen meer los maar niet te veel in het midden.
- Spelen het liefst uit elkaar halen van de verschillende leeftijdsgroepen: sportkooi, kleintjes en de wat grotere.
- Volkstuin mag meer buurttuin worden.
- Ruimte voor zitten, verschillende en meerdere plekken.

Opmerkelijk was ook het idee om de kinderboerderij te verplaatsen. Aangegeven wordt dat deze te veel in de lijn van de Schoeplaan staat. Bovendien is deze onpraktisch in het gebruik als kinderboerderij en wordt niet als fraai gezien. Het verplaatsen van de kinderboerderij is moeilijk omdat er woningen in zitten en daarnaast past het oppervlakte kinderboerderij niet langs de Noordpolderkade zoals dit gewenst was.

4 INPASSINGSVISIE

4.1 Visie

Hoewel Molenwijk op een steenworp afstand van het centrum ligt is het nu nog een eiland. Maar Molenwijk zal door de ontwikkelingen in de randen meer en meer opgaan in de stad: de Rijswijkseweg, net heringericht, wordt minder druk en makkelijker om over te steken door de ontwikkeling van de Rotterdamse baan. Daarnaast wordt de Binckhorst ontwikkeld als woongebied en dan vooral aan de Trekvljet-zijde. Het proces van integratie wordt ondersteund door de ontwikkeling van dwarsverbindingen met bruggen over de Trekvljet. Dit proces vervolgt zich door het ontwikkelen van een 'Trekvljetpark' met Kobus en Capriole als aanjagers.

Er moet worden gewerkt aan een gezondere wijk: een groenere, fittere en duurzame wijk. Er moet ruimte worden gezocht voor groen. Bijvoorbeeld in de vorm van voortuinen of juist groene elementen op straat die bijdragen aan de biodiversiteit. De onduidelijke versteende ruimtes kunnen maximaal vergroend worden met hooguit een fijn stelsel van paden er doorheen. Door het terugdringen van het areaal verharding en het laten toenemen van groen draagt de wijk bij aan het bufferen van regenwater en reduceren van de hittestress van de stad en wordt er gewerkt aan een duurzame stad.

Door het consequent invoeren van eenrichtingsverkeer met heldere entrees, uitgangen en routing intern in de wijk is de buurt optimaal ontsloten en ontstaat er een duidelijke verkeersstructuur in de wijk. Door invoering van eenrichtingsverkeer wordt er in ruimtelijke zin rust en overzichtelijkheid gecreëerd in het beeld, vertraging in de rijnsnelheid bereikt en een veilige indeling van het profiel bereikt. Toepassing van duidelijke materialisatie zoals tegels op de stoep en gebakken klinkers in de rijbaan is het voor de bewoners (m.n. kinderen) helder waar men een auto kan verwachten. Tegelijkertijd ontstaat

er ruimte. Waar eerst 11 meter nodig was voor het oplossen van haaksgeparkeerde auto's is nu slechts 5,5 meter nodig. Ruimte die wordt ingezet ter verbetering van Molenwijk.

Dit vindt vorm in waterbeplanting die meer natuurlijker en bloemenrijk wordt gemaakt, zoals bijvoorbeeld langs de Laakkade reeds is gerealiseerd.

Het Cromvljetpark zien we als motor achter de verbetering van Molenwijk. Door het park te verbeteren ontstaat er ruimte voor synergie: een school kan een plek vinden voor Bootcamp en zijn gewenste schooltuinprojecten, verenigingen kunnen hun jaarfeest organiseren in het hart van het park, of er is ruimte voor het telen en drogen van zonnebloemen of het produceren van munt voor de lokale theeschenkerij, de plek voor een pluktuin voor de buurt of het exploiteren van een openbaar toilet dat collectief wordt onderhouden. We hopen dat deze bottom-up synergie als verbetering voor het Cromvljetpark werkt als een olievlek voor de hele wijk.

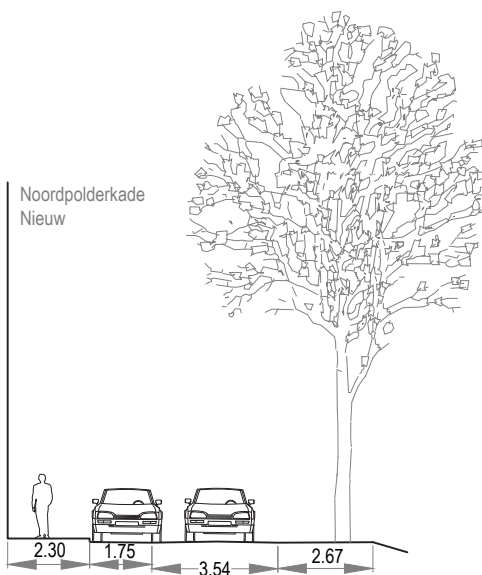
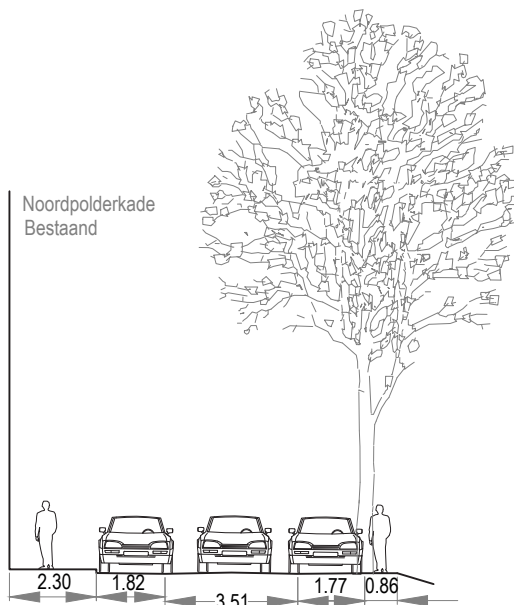

Plan wijkstructuur en verbindingen

Verbetering verkeersstructuur

De verkeersstructuur in de wijk wordt verbeterd. Op dit moment is het druk en rijden er veel auto's. In de hele wijk zal eenrichtingsverkeer worden toegepast. In de directe omgeving van het park worden rijbanen verschoven en versmald. Er ontstaat een heldere indeling van de weg door verschillend materiaalgebruik. Ook wordt het verkeer afgeremd door plateaus, deze plateaus maken het mogelijk om als voetganger de weg a niveau over te steken.

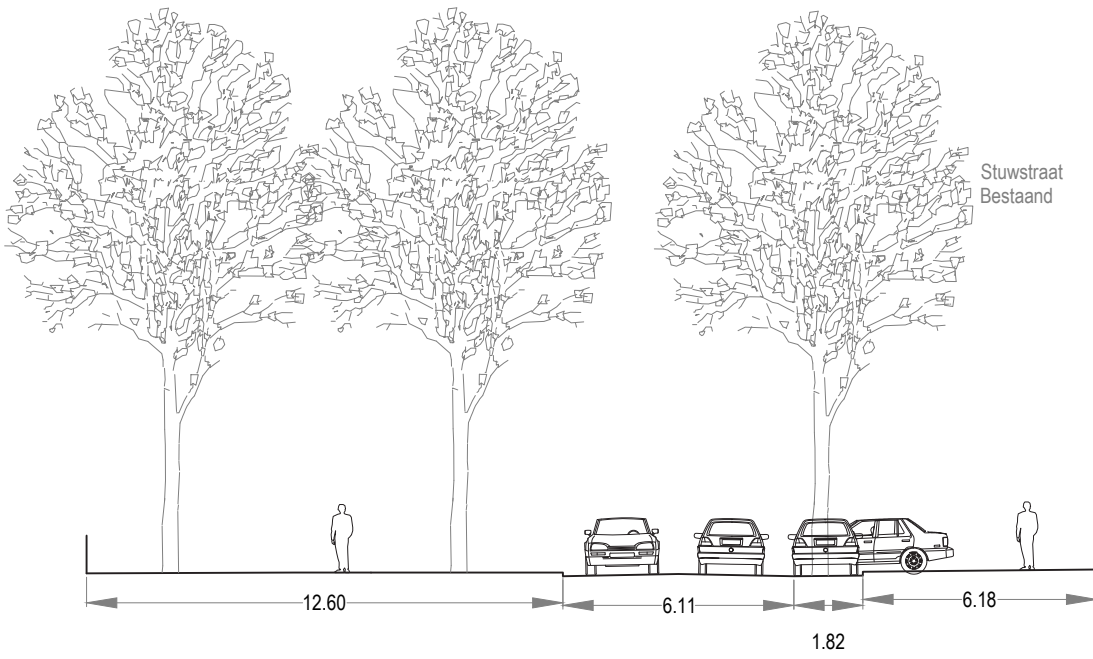
Op de volgende pagina's is zichtbaar hoe de verandering in de verkeersstructuur invloed heeft op de wegprofielen.

Huidige en voorgestelde parkeersituatie

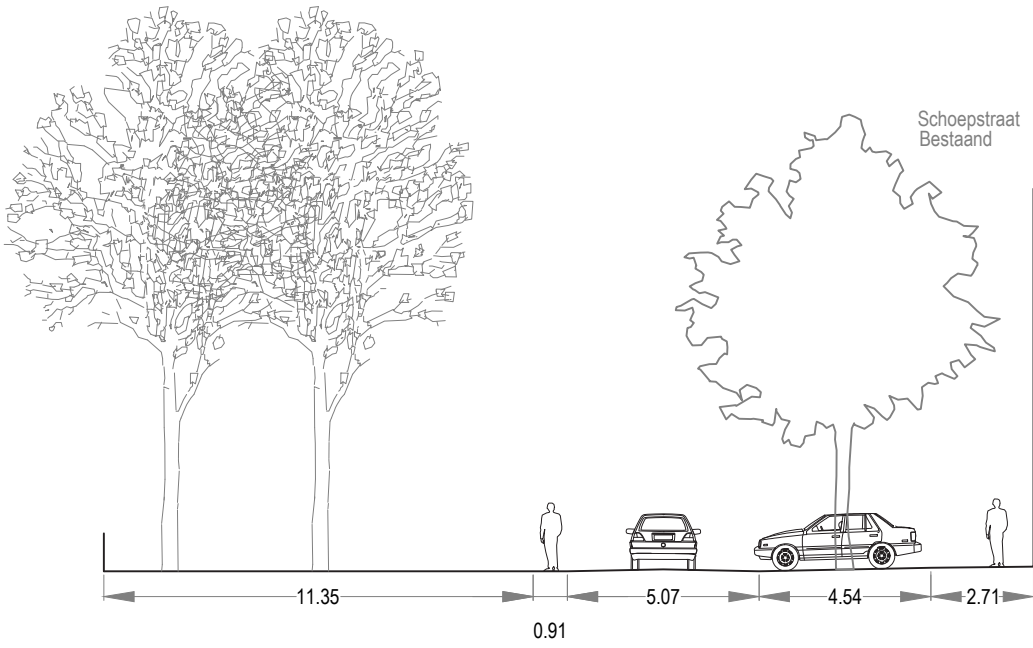
Voorstel verkeersrichtingen

Draaistraat
Bestaand

Draaistraat
Nieuw

4.2 Ruimtelijke en esthetische uitgangspunten

In onze visie wordt het vernieuwde wijkpark Cromvliet een ontmoetingspark, een groene huiskamer voor de wijk. Het park brengt buurtbewoners van alle leeftijden en culturen bij elkaar in een laagdrempelig park met een groene allure, dat past bij Den Haag als groene klimaatbestendige stad. Het park vormt één landschappelijk geheel van gevel tot gevel en strekt zich uit van Ketelstraat tot aan Laakkade en van Noordpolderkade tot aan de Trekvliet. Het park is goed doorkruisbaar en heeft een centraal gelegen, toegankelijk parkhart.

Kleurrijk in de polder

Het park is uitnodigend vormgegeven en past bij Den Haag als groene stad achter de duinen. Qua inrichtingsbeeld spelen we in op het lokale DNA, namelijk de verre echo van het oorspronkelijke polderlandschap met water, riet, molens en koeien. Tegelijkertijd zit het lokale DNA vooral in de bevolking die er woont: multicultureel. Deze kleurrijkheid dient eveneens in het park tot uitdrukking komen. Ook dat is een exponent van het Haagse DNA.

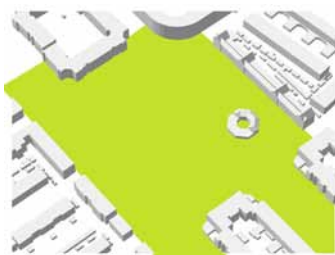
Rentmeesters en buurtvaders

Het wij-gevoel dat dit nieuwe park oplevert is

dat het onlosmakelijk verbonden is met de wijk. Bewoners, winkeliers en bedrijven voelen zich betrokken bij het dagelijkse gebruik en beheer van het park, zodat er rentmeesterschap ontstaat. Belangrijk daarvoor is dat de keuzes voor het park-programma in een gezamenlijke zoektocht met bewoners en stakeholders tot stand komen. Tijdens het planproces zoeken we contact met lokale personen met gezag (buurtvaders/moeders) waarmee je invloed kunt uitoefenen op de sociale controle van het park c.q. het gebruik van het park.

Kracht van het park

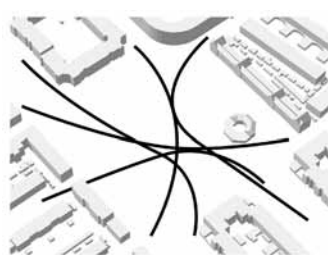
We versterken de kracht van het park door een nieuwe balans te zoeken tussen multifunctioneel gebruik van het park en afgebakend monofunctioneel groen. Het park wordt getransformeerd naar een meer landschappelijk park. Dit ontstaat door een licht geaccidenteerd landschap en een rijke gevarieerde beplanting waardoor de biodiversiteit toeneemt. De inrichting van het park prikkelt beweging, activiteiten en evenementen die de sociale cohesie, het wij-gevoel en de werkgelegenheid doen toenemen. Het resultaat is een multifunctioneel wijkpark met landelijke allure dat werkt als een vliegwiel voor het verder verbeteren van de wijk.

Gevoel van park van gevel tot gevel

Kleurrijk park met programma in de rand

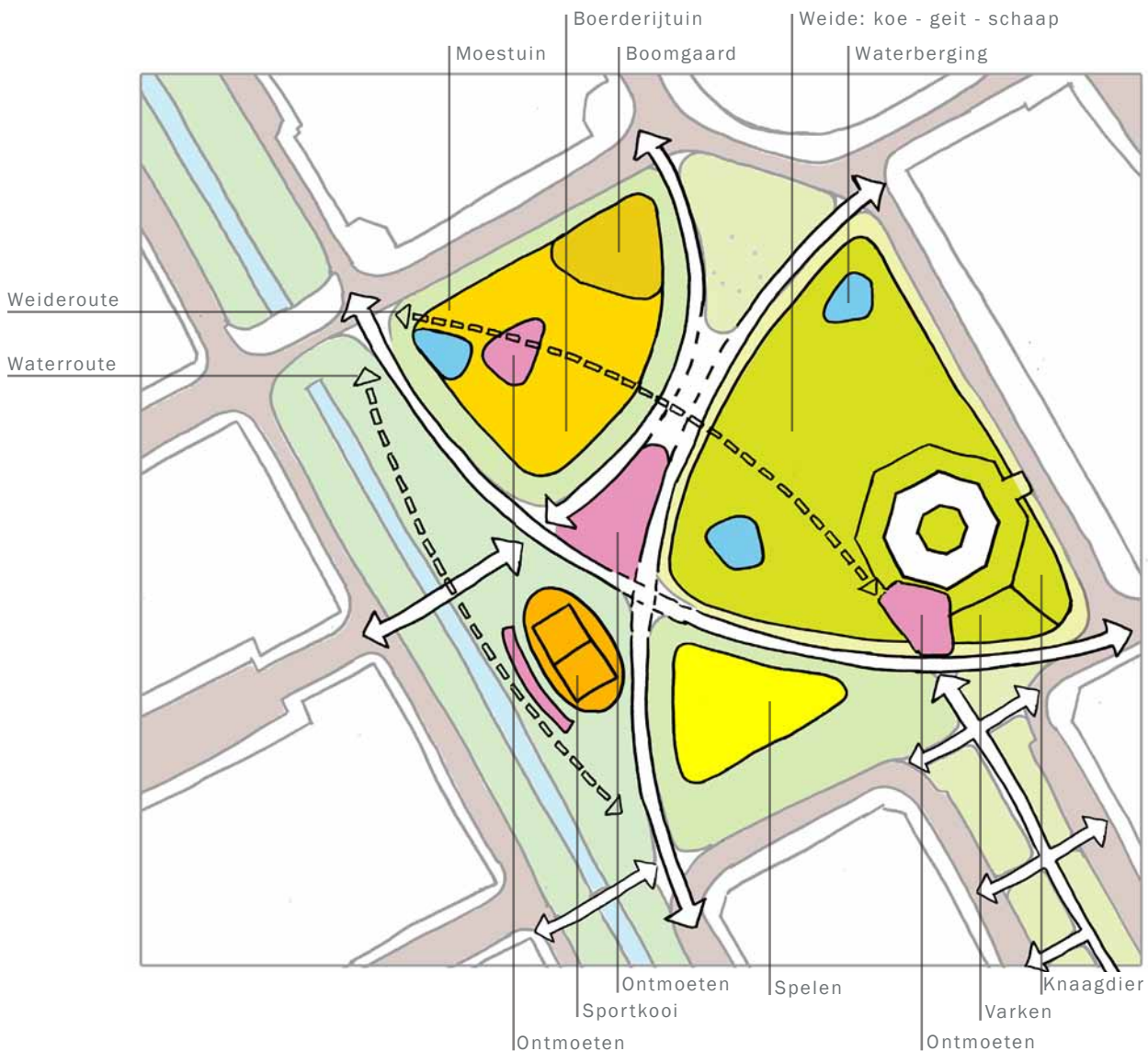

Verbinden en goede doorkruisbaarheid

Toegankelijk park hart

4.3 Het vlekkenplan

Vlekkenplan

Het grootste en meest gewaardeerde programma, de Kinderboerderij, mag niet inboeten in oppervlakte t.b.v. de koeien. Het areaal spelen dient toe te nemen met ongeveer 50% tot misschien wel 100%. Daarnaast is het mogelijk de volkstuintjes iets te verkleinen. De exacte maten zijn in de schijfdiagram opgenomen. In het vlekkenplan is het gewenste programma verwerkt. De belangrijkste verandering is dat het openbaar groen dat nu in de randen aanwezig is, ingezet wordt in het parkhart. De verschillende programma's worden naar de buitenrand geduwd, behalve het spelen. De routes zijn zo gelegd

dat ze zich buigen om het gewenste oppervlakte programma en dat ze optimaal aantakken op de verschillende aanloopstraten. Gewenst zijn ook de routes die gestippeld zijn, deze spelen ook een rol in het verbinden van de aanloopstraten maar deze liggen door de programma onderdelen heen en vormen niet per se een rand. Hierdoor ontstaat er een route door de koeienweide en de buurttuinen en een route die heel even het water aanstipt en door moerasvegetatie kan lopen. In het ontwerp is tevens ruimte opgenomen voor het bufferen van regenwater (blauw) dat vanaf de omringende bebouwing zou kunnen worden opgevangen.

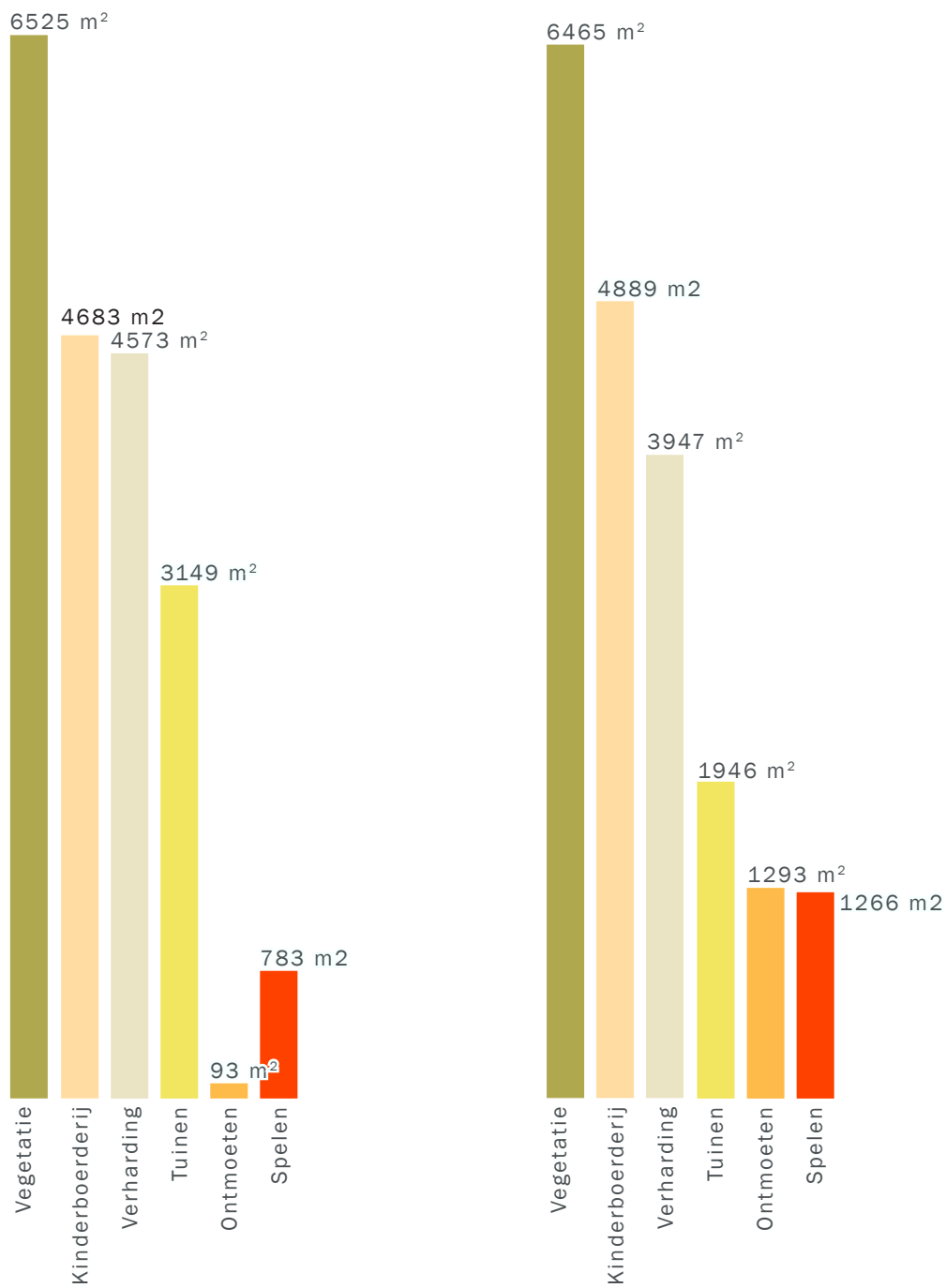
Programma oppervlakte vergelijking

Huidige situatie (m²)

Totaal oppervlakte
park: 17439 m²

Schetsontwerp (m²)

Totaal oppervlakte
park: 19806 m²

5 SCHETSONTWERP

5.1 Het plan

Het schetsontwerp gaat over verbinden. Het Cromvlietpark staat niet op zichzelf maar legt verbinding met de rest van de wijk. De Noordpolderkade wordt onderdeel van het park en het park wordt onderdeel van de Noordpolderkade, de Schoeplaan wordt doorgezet in het park en het park wordt doorgezet in de Schoeplaan. Eenrichtingsverkeer in de straten speelt ruimte vrij voor het maken van groen en zichtbare verbindingen met de omgeving. Vanaf het park is opeens de Trekvliet wel zichtbaar en bereikbaar. De gebogen paden van het park zijn beheerst en passen daardoor bij de strakke hoofdopzet van de wijk en geven toch invulling aan de wensen uit de buurt. De paden komen samen in het parkhart; een ruimte voor ontmoeting met ruimte voor het houden van een klein evenement. Het park hart is een bijzondere toevoeging die verblijf in de schaduw combineert met kleur en groen.

De rijbanen worden versmald en voorzien van langsparkeren. De rijbaan is uitgevoerd met gebakken klinkers en de stoepen zijn voorzien van tegels. Bij kruispunten en speciale overgangen worden plateaus toegepast zodat de voetganger en rolstoel comfortabel kan oversteken. De parkpaden zijn van een stabiele parkverharding. De hoofdroutes in het park zijn voorzien van licht. Het park is nu bijzonder vlak, door het aanbrengen van een lichte plooiing ontstaat er een natuurlijke spanning in het park. Door het uitvlakken van het talud langs de Noordpolderkade ontstaat er een parkachtige kwaliteit naar het water toe. Door de paden naar het hart toe lager te maken kan het talud beter aflopen richting de singel. Het hoogteverschil met het omliggende programma wordt opgevangen met een zitband die in het parkhart een welkome zitaanleiding zal bieden. De beplanting krijgt een combinatie van vernatuurlijking en een parkuitstraling. De

bestaande bomenlijn om het park wordt door de tijd heen lossen en diverser gemaakt. In het park komen diverse bomen met een parkkarakter. Naar het midden toe komen minder bomen. De gazons worden omgevormd naar een natuurlijkere vegetatie. In de Noordpolderkade wordt de vegetatie gericht op kruidenrijke oevervegetatie. De Schoeplaan krijgt een meer kruidachtige bloemrijke vegetatie ten gunste van de biodiversiteit. De kinderboerderij wordt omgevormd naar extensief gemaaid/beweide grasland met ruimte voor bloemen.

Het sporten en het spelen is nu uit elkaar gehaald. Een optie is het spelen voor de allerkleinsten te verplaatsen naar de buurttuin zodat het spelen veel meer verspreid raakt over het park en de kinderen van verschillende leeftijden elkaar niet in de weg gaan zitten (uitzoeken in VO). De sportkooi is passend in de vloeiende vormgeving van het ontwerp en terughoudend vormgegeven en voorzien van kunstgras.

Het liefst wordt spelen van de verschillende leeftijdsgroepen uit elkaar gehaald: sportkooi, kleintjes en de wat grotere. In de speelplekken zijn riante parkbanken opgenomen waar de ouders kunnen zitten en letten op hun kinderen. De volkstuintjes worden omgevormd tot buurttuin, een plek waar picknicktafels staan in het gras, waar fruit- en notenbomen staan die door de buurt worden onderhouden. Bij de kinderboerderij wordt een meer regulier geopende thee en koffieschenkerij ontwikkeld door de buurt in combinatie met een buurttoilet (onderhouden met de buurt). Hier is ruimte voor bijvoorbeeld tafeltjes en stoeltjes.

Plankaart schetsontwerp

Legenda

Vegetatie en Water

- Oever vegetatie
- Kruidenachtige vegetatie
- Extensief gemaaid gras
- Waterbergingsysteem

Stadsboerderij

- Boerderijweide

Buurttuinen

- Boerderijtuin en moestuinen
- Boomgaard

Spelen < 6 jaar

- Hinkelbaan
- Knikkerpot
- Schommel
- Wip

Spelen 7 - 13 jaar

- Klimtoestel
- Glijbaan

Sport

- Sportveld met kunstgras

Ontmoeten

- Overdekt ontmoeten, evenementen
- Zitplekken
- Waterkraan
- Markt plaza

- Verlichting

Infrastructuur

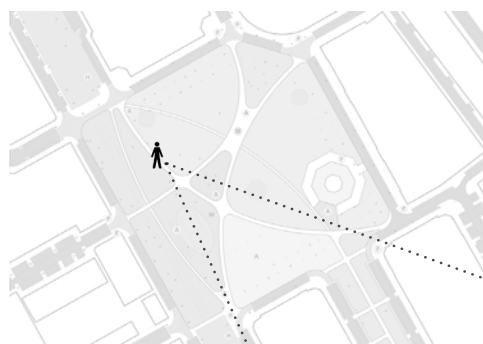
- Rijbaan
- Rijbaan plateau

Niet in het plan opgenomen wensen:
zandbak /spelen met water / BBQ plekken

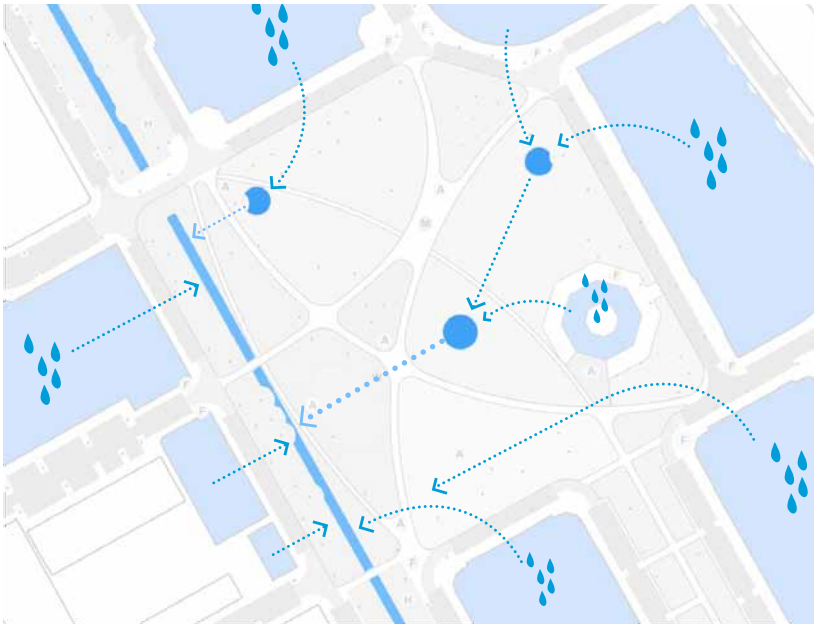

Sfeerbeeld in het park met zicht op het zuid-oosten, multifunctioneel overdekt ontmoetingspunt (links), sportkooi (rechts)

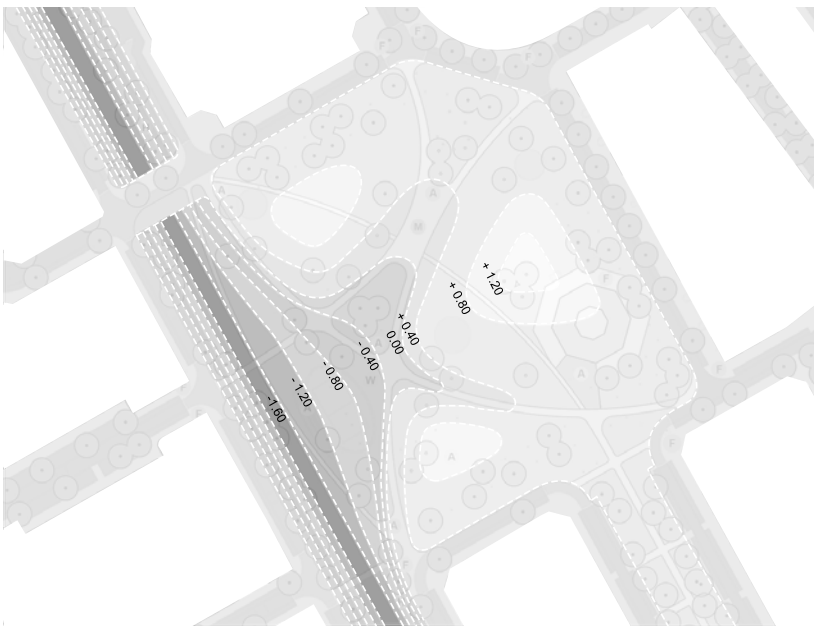

5.2 Plan onderdelen

Waterberging

Regenwater wordt opgevangen van de omringende daken en via een buizensysteem naar het park geleid. Hier wordt het zichtbaar gemaakt middels poelen waar het in de grond kan wegzakken. Bovendien is er een afstrommogelijkheid naar het water van de Noordpolderkade.

Hoogtekaart

Door het aanbrengen van een lichte plooiing ontstaat er een natuurlijke spanning in het park. Door het uitvlakken van het talud langs de Noordpolderkade ontstaat er een parkachtige kwaliteit naar het water toe. Door de paden lager te laten lopen naar het hart toe speelt dit in op verbetering van deze singel. Het hoogteverschil met het omliggende programma wordt opgevangen door een zitband die in het parkhart een welkome zitplaats zal bieden.

Beplantingsferen

De gazons worden omgevormd naar een natuurlijke vegetatie. In de Noordpolderkade wordt de vegetatie gericht op kruidenrijke oevervegetatie. De Schoeplaan krijgt een meer kruidachtige bloemrijke vegetatie ten gunste van de biodiversiteit. De kinderboerderij wordt omgevormd naar extensief gemaaid/beweide grasland met ruimte voor bloemen.

Bomenstructuur

De bestaande bomenlijn om het park wordt door de tijd heen losser en diverser gemaakt. In het park komen diverse bomen met een parkkarakter. Naar het midden toe komen minder bomen.

Het hoogteverschil wordt opgevangen met een zitband die in het parkhart een welkome zitaanleiding zal bieden. In het parkhart is ruimte voor ontmoeting en ruimte voor een klein evenement. In de speelplekken zijn riante parkbanken opgenomen waar de ouders kunnen zitten en letten op hun koters. De buurttuin krijgt een plek waar picknicktafels staan in het gras. Bij de kinderboerderij is ruimte voor bijvoorbeeld tafeltjes en stoeltjes.

Verblijven

De hoofdpaden in het plan krijgen ook de meeste verlichting. Deze paden zijn openbaar toegankelijk en dienen daarom goed verlicht te zijn.

Verlichting

Hekwerken hebben meerdere functies, het beschermen van de buurttuinen, de dieren en het spelen.

Hekwerken

Stuwstraat

Schoeplaan

Principe profielen en maatvoering

In de Stuwstraat wordt de boerderijwijdte omheind door een landelijk houten hekwerk. Doordat de rijbaan is versmald komen de koeien dichterbij de stoep te staan. Voor de veiligheid is er gekozen om een groene rand tussen het hekwerk en de rijbaan de plaatsen. In de Draaistraat zorgt een

een brede lage haag voor een zachte groene afscheiding tussen de rijbaan en de buurttuinen. De speeltuin aan de Stoeplaan is omheind door een laag en transparant hekwerk dat kinderen de mogelijkheid ontnemt om de rijbaan op te rennen. De rand aan de Noordpolderkade is een recreatieve zone met zitplekken tussen de natuurlijke

Noordpolderkade

Draaistraat

Doorsnede van de Noordpolderkade (links) naar de Stuwstraat (rechts)

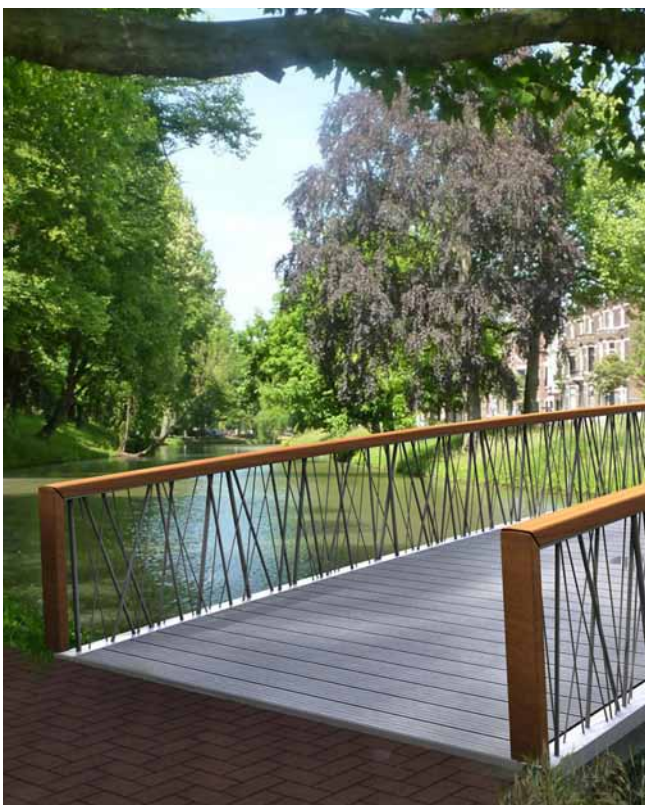
oevervegetatie. Het sportveld ligt horizontaal in het aflopende talud en de zitrand rondom het sportveld vangt het hoogteverschil van het talud op.

Bruggen leggen nieuwe verbindingen

Introductie van twee transparante bruggen over de Noordpolderkade, zicht vanaf de Draaistraat brug richting het zuiden

Referentie brug: Streetlife

Referentie patroon

Brug concept: de Noordpolderkade

De voetgangersbruggen over de Noordpolderkade dienen lichtig en rank te worden vormgegeven met een donkere kleur, als tegenhanger van de robuuste lichtgekleurde Berlagebruggen. We denken aan staal met hout of enkel staal. De fragiele leuning is van dunne spijlen of lamellen met een verwijzing naar het water of riet.

Multifunctionele ontmoetingsplek met ruimte voor evenementen

Zuidelijk standpunt, kijkend naar het noorden

Referentie overkapping: Fengming Mountain Park

Zitelement in het park hart

Het centrale zitelement is het herkenningspunt van het park. Het is een ontmoetingsplek midden in het park waar in de schaduw gezeten kan worden. Het stalen element, rondom de boompartij, heeft een geperforeerde overkapping met een riet patroon, wat refereert naar de landschappelijke historie van het gebied. Diverse hangende zitelementen zorgen voor een speels en groen beeld.

6 AANBEVELINGEN VO

Het schetsontwerp is met de buurt bedacht. Het VO zou ook in nauwe samenwerking met de buurt moeten worden gemaakt. Laat de buurt weten dat je er mee bent gestart en zorg dat er wederom een Keet is waar getekend wordt. Ons advies is om niet eerst het VO te maken en dan naar de buurt maar dit als een dynamisch onderdeel te laten zijn van het planproces. Het schetsontwerp is redelijk globaal van opzet en biedt volop ruimte voor groei en verbetering. Die kan worden benut in overleg met de buurt.

We zien het verbeteren van het Cromvlietpark als een belangrijke aanjager van de wijk. Door het verbeteren van het park zal de rest van de wijk stap voor stap worden verbeterd. Daarom adviseren we om goed te investeren in dit park en niet te kiezen voor kleine verbeteringen over de hele wijk.

B U R O
S A N T
E N
C O

l a n d s c h a p s a r c h i t e c t u u r